

естетичне ставлення до природи, до краси навколишнього світу та мотивує їх необхідності його збереження [6].

Отже, ознайомлення дітей дошкільного віку з природою Космосу є основою для формування у них цілісного образу природи, умовою формування наукового світогляду. Тому важливим є добір таких методів, прийомів та форм роботи, які будуть сприяти накопиченню необхідних знань про Космос у старшому дошкільному віці, успішному засвоєнню наукових знань у школі.

Список використаних джерел

1. Глухова Н.Є. Формування початкових уявлень про Всесвіт. *Дошкільне виховання*. 2002. № 1. С.16.
2. Каплуновська О.М. Дошкільникам про Космос: програма та методичні рекомендації. Запоріжжя: ТОВ ЛПС ЛТД, 2000. 132 с.
3. Крутій К.Л. Природа космосу: програма та методичні рекомендації. Запоріжжя: ЛПС ЛТД, 1999. 38 с.
4. Левитан Е.П. Четыре ступени детского и юношеского познания Вселенной. *Земля и Вселенная*. 2006, № 3, С. 76-81.
5. Монтессори М. Дом ребенка: метод научной педагогики. Москва: Астрель АСТ, 2005. 269 с.
6. Присяжнюк Л.А. Формування астрономічних уявлень дошкільників засобами колективного проектування. *Дошкільне виховання*. 2012. № 4. С.8-10.

Безсмертна А., здобувач вищої освіти,
Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка;
Пригода Л., доцент, Полтавський
національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
(м. Полтава)

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДЛІТКІВ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Глобалізаційні процеси визначають інтенсивність та напрямок еволюційних змін людства, всеосяжність інформативного поля суспільства, обумовлюють модернізацію техногенної, економічної та соціальної областей життя. Даний процес створює певну платформу можливостей для людини і суспільства, що безпосередньо впливає не тільки на соціалізацію особистості, а й її особистісний розвиток, зокрема духовний розвиток, реалізацію інтелектуальних можливостей, творчого потенціалу, формування морально-культурного рівня. Духовний розвиток особистості на етапі життєвого становлення є важливим, особливо для підліткового віку. На нашу думку, духовний розвиток передбачає закріплення інтелектуальних, моральних та естетичних цінностей. Вважаємо, що мистецтво займає центральну ланку у системі духовних цінностей, бо сприяє формуванню художньо-

естетичної культури особистості, збільшує горизонти світогляду та світосприйняття, створює образи естетичної та художньої картини світу. Тому, в основі художнього та музичного виховання особистості підлітка лежить естетичний концепт, який направлений на формування духовних потреб підростаючого покоління, емоційно-естетичного ставлення до мистецтва всілому.

Слід зазначити, що дослідженням питань теорії естетичного виховання займалися такі видатні науковці та педагоги як О. Буров, М. Лайзеров, А. Макаренко, В. Сухомлинський; питанню висвітлення психолого-педагогічних аспектів навчання та виховання осіб підліткового віку завдячуємо таким вченим, як І. Бех, Л. Божович, Е. Еріксон, А. Маслоу; питання музично-естетичного розвитку учнів-підлітків представлено у працях: Ляо Бінь, І. Єгорової, А. Козир, О. Ростовського, Г. Шевченко О. Шинкар та інших.

Період підліткового віку є одним із найважливіших етапів життєвого шляху людини, що характеризується нестабільністю та вразливістю. У підлітків виникає потреба в автономії та самостійності, що зазвичай призводить до деяких конфліктів із дорослими. Це відбувається через те, що під час підліткового віку відбувається втрата дитячого статусу, але зберігаються нереалістичні уявлення про власні прерогативи та статус дорослого [2, с. 32]. На підлітків часто впливають певні суб'єктивні враження, а саме різкі фізичні зміни, мрії та ідеали, які починають уявлятися все менш реальними, кризові зіткнення з самим собою і сім'єю, почуття самотності та прагнення швидко досягнути статусу дорослої людини [4, с. 82]. Саме у підлітковому віці змінюється внутрішня позиція у ставленні до школи та навчання, виникають нові мотиви навчання: бажання бути освіченим, прагнення самоствердження і самовдосконалення, необхідність виконувати вимоги батьків [5, с. 530].

На нашу думку, сучасний тинейджер на етапі соціалізації в період підліткового віку прагне до розуміння та знання трендів сучасного мистецтва, зокрема музичного. Саме музика супроводжує особистість протягом життя, впливає на неї з глибинним змістом: мотивує, лікує, пробуджує інтерес до практичного включення у творчість.

На думку Г. Падалки, музична компетентність виступає в житті підлітка як здатність до усвідомлення музики як явища суспільного життя, засвоєння її основних закономірностей існування і розвитку, до оволодіння музичними засобами втілення художніх образів у виконавстві [6, с. 19]. Зокрема, формування музичної компетентності у тинейджера відбувається в ході здобуття освіти. Відповідно, музична компетентність передбачає здатність до розуміння і творчого самовираження у сфері музичного мистецтва, що формується під час сприйняття і вивчення музичних творів. Наявність музичної компетентності допоможе підліткам розкрити свою індивідуальність, сприятиме їх музично-виконавському становленню [1, с.28]. На думку зарубіжних вчених (Лань Сінь Цзюнь, Лі Лань, Чан Пенчен) особливостями музичної компетентності є:

- розуміння сутності музичного твору, осмислення та осягнення його художньо-інтонаційного смислу;
- володіння технікою художнього виконання, передбачає вміння добору засобів музичної виразності;
- особистісні характеристики – здатність до емоційно-образного мислення, співпереживання, індивідуальна неповторність, творче самовираження, здатність до сценічно-

діалогового спілкування, індивідуально-неповторний художньо-інтонаційний вимір, рефлексивність [1, с.29].

Підкреслимо, що важливою складовою музичної компетентності є здатність творчо мобілізувати вольові якості у процесі концертно-виконавської діяльності, зокрема артистизм, експресію. Все це визначає спроможність підлітків здійснювати художньо-інтерпретаційну діяльність [1, с.29].

Отже, можна зробити висновок, що музика здатна активізувати людські емоції в процесі формування характеру, вона відіграє центральну роль у соціально-психологічному та педагогічному становленні особистості. Усвідомлення і переживання змісту музичних образів дозволяє підлітку глибше сприймати особливості культури, духовні цінності та ідеали [3, с. 497]. У ході зацікавленості музичним мистецтвом, заняттям музикою формується естетичний смак, почуттєво-емоційна сфера підлітка, виявляється здатність до творчого самовираження, прагнення до власного самовдосконалення, індивідуальної неповторності.

Список використаних джерел

1. Біль Л. Формування музично-естетичної компетентності підлітків у закладах позашкільної мистецької освіти : Дис. докт. філос. наук : 01014. Біль Ляо Київ, 2021. С. 250.
2. Губарь О. Г. Розвиток особистості в підлітковому віці та роль мовлення в процесі її соціалізації. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та психологія: зб. наук. пр. Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова.* Київ, 2009. № 14. С. 32–34.
3. Єгорова І.В. Музичне мистецтво як засіб формування національної самосвідомості в учнів на уроках музики в сучасній українській школі (методичний аспект). URL: <https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Bernatova9/subor/Yehorova.pdf>.
4. Заброцький М.М. Основи вікової психології: навч. посіб. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2005. С.71–91.
5. Крайг Г., Бокум Д. Психология развития. 9-е изд. СПб.: Питер, 2006.Серия «Мастера психологи». С. 492–560.
6. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва: теорія і методика викладання мистецьких дисциплін. Київ: Освіта України, 2008. 274 с.